

Сучасні українські дослідження психологічного благополуччя

Павленко Г.В.

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
факультет психології, кафедра прикладної психології*

Проблема вивчення психологічного благополуччя особистості є фундаментальною для багатьох наук: філософії, медицини, психології. У психології вивчаються різні рівні психологічного благополуччя, наприклад, індивідуально-психологічний рівень, особистісно-смисловий рівень. У загальному вигляді, психологічне благополуччя трактується як інтегральний показник ступеня спрямованості основних компонентів позитивного функціонування людини, а також ступінь реалізованості цієї спрямованості, яка виражається в переживанні щастя і задоволеності [1]. Величезний інтерес з боку психології до дослідження психологічного благополуччя викликаний необхідністю зрозуміти, які механізми лежать в основі психологічного благополуччя, яким чином вони беруть участь в регуляції поведінки, як це відбивається на відносинах з оточуючими і у виборі адекватних життєвих стратегій.

Сучасні дослідники вивчають різні аспекти психологічного благополуччя. Наприклад, Павлоцькою Я.І. в ході дослідження було визначено, що конкретна система відносин особистості до себе, до світу і до оточуючих людей стає одним з найважливіших факторів психологічного благополуччя. Ступінь реалізованості компонентів психологічного благополуччя знаходиться в тісному взаємозв'язку з установками і міжособистісними відносинами, які одночасно як сприяють розвитку людини, так і гальмують його [12, с.30].

Коваленко А. Б., Вишнягова Ю. А., активно досліджують проблему психологічного благополуччя у військовослужбовців, які перебували у зоні антитерористичної операції та: 1) які не мають проблем зі здоров'ям, 2) які мають соматичні захворювання, 3) які мають поранення, 4) з посттравматичним стресовим розладом [7]. Гуляєва О.В. вивчає чинники та особливості емоційного компоненту психологічного благополуччя у студентів з обмеженими можливостями здоров'я [5]. Дослідження Павленко В.М. дозволило виявити наявність взаємозв'язку психологічного благополуччя та соціальної ідентичності

у студентів [10]. Авер'янова А.В. Багмут А.Л., Нещерет О.І. займаються дослідженням психологічного благополуччя особистості та вивчають структуру психологічного благополуччя в сучасному освітньому просторі [2; 3].

Каргіна Н.В. досліджує психологічне благополуччя у часовому вимірі та доходить до висновку, що є наявність значущих зв'язків між показниками психологічного благополуччя та гедоністичним теперішнім, орієнтацією на майбутнє та фаталістичним теперішнім, а також від'ємних зв'язків із негативним минулим [6]. Кашлюк Ю.І. було доведено, що соціально-економічні та соціокультурні чинники мають опосередкований вплив на психологічне благополуччя, Павленко Г.В. вивчає ресурси психологічного благополуччя, серед яких життєстійкість, почуття когерентності, довіра та інші особистісні диспозиції [11]. Михайлова О.І. підкреслює, що створення сім'ї також є ресурсом психологічного благополуччя особистості [9].

У традиції екопсихології психологічне благополуччя активно вивчається Кряж І.В., яка зазначає про позитивну роль близькості із природою для психологічного та підкреслює, що ще одним фактором психологічного благополуччя виступає переживання своєї єдності (близькості) із природним оточенням [8]. Слідом за Кряж І.В. дослідження психологічного благополуччя та його зв'язок з близькістю до природи продовжила Гранкіна-Сазонова Н.В., яка в рамках дослідження демонструє наявність залежності між близькістю до природи та психологічним благополуччям, а також між екологічними цінностями і близькістю до природи [4].

Таким чином, активно вивчається зв'язок психологічного благополуччя з особистісними диспозиціями, відбувається уточнення та операціоналізація самого поняття, а також досліджується взаємозв'язок об'єктивних і суб'єктивних факторів та психологічного благополуччя особистості.

1. Riff C.D., Keyes C., Lee M. The structure of psychological well-being revisited // Journal of Personality and Social Psychology. 1995. Vol. 69. № 4. P. 719-727
2. Авер'янова А.В. Дослідження психологічного благополуччя особистості в сучасному освітньому просторі // Ракурси психологічного благополуччя

особистості. Всеукраїнський науково-практичний семінар IX-ті Гротівські читання, 2017. – с. 24-25

3. Багмут А.Л., Нещерет О.І. Особливості структури психологічного благополуччя учнів загальноосвітньої та Вальдорфської шкіл // Ракурси психологічного благополуччя особистості. Всеукраїнський науково-практичний семінар IX-ті Гротівські читання, 2017. – с. 26-30
4. Гранкіна-Сазонова Н.В. Близькість до природи як фактор психологічного благополуччя особистості. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Психологія, (64), 20-25.
5. Гуляєва О.В., Гуляєва Ю. Особливості емоційного компоненту психологічного благополуччя у студентів з обмеженими можливостями здоров'я. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія Психологія, (63), 39-42.
6. Каргіна Н.В. Психологічне благополуччя у часовому вимірі // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки», Випуск 3. Том 1. – 2017. – с. 73-77
7. Коваленко А. Б., Вишнягова Ю. А. Психологічне благополуччя військовослужбовців, що отримали поранення в зоні ато // Український психологічний журнал, № 3 (5). – 2017. – с. 124-134
8. Кряж І. В. Суб'єктивна близькість із природою як чинник психологічного здоров'я особистості / І.В. Кряж // Психологія і особистість. – 2016. – №1 (9). – С. 43-52.
9. Михайлова О.І. Створення сім'ї – ресурс психологічного благополуччя особистості // Ракурси психологічного благополуччя особистості. Всеукраїнський науково-практичний семінар IX-ті Гротівські читання, 2017. – с. 103-106
10. Павленко В. М. Взаємозв'язок психологічного благополуччя та соціальної ідентичності у студентів / В. М. Павленко, М. І. Перепелиця // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Психологія. - 2016. - Вип. 61. - С. 29-32

- 11.Павленко Г. В. Ресурси досягнення психологічного благополуччя / Г. В. Павленко // Теоретичні і прикладні проблеми психології. - 2019. - № 2. - С. 286-296
- 12.Павлоцкая Я.И. Психологическое благополучие в контексте системы отношений личности // Теория и практика общественного развития 2014, № 14. – с.28-31